

Spirituals en Gospel: muziek die bevrijdt

Onder de tot slaaf gemaakte mensen op de plantages in het zuiden van de Verenigde Staten ontstaat er ongeveer vanaf 1750 een nieuwe muziekvorm: de zogenoemde *spirituals*. In deze muziek werden Afrikaanse muzikale tradities verbonden met een persoonlijk doorleefd christelijk geloof – geïnspireerd vanuit de Great Awakening, een religieus revival in de VS in de achttiende en negentiende eeuw. Bevrijding was een hoofdthema in deze *spirituals*: men identificeerde zich met de lijdende Christus en met het Exodus-motief uit het Eerste Testament ('*Go down Moses ... Let my people go*').

Uit deze *spirituals* is de *gospel* voortgekomen in de beginjaren van de vorige eeuw. Hoewel het afschaffen van de slavernij in Amerika in 1865 een historisch moment is, trekken veel Afro-Amerikanen tijdens de Great Migration uit het Zuiden weg vanwege blijvende armoede, segregatie en racisme. Zij verhuizen naar de steden in het noorden van de Verenigde Staten. Deze migranten sluiten zich niet aan bij de bestaande kerken, maar stichten massaal hun eigen kleine kerkgemeenschappen. Zij komen vaak samen in leegstaande winkelpanden. In deze *storefront churches* geven zij op eigen wijze uiting aan hun geloof in zang, dans en muziek: *Gospel!* Vanuit de gevestigde kerken klinkt kritiek: het zou te werelds zijn, omdat deze muziek soms ook in nachtclubs ten gehore werd gebracht.

Binnen de Amerikaanse Burgerrechtenbeweging in de jaren zestig van de vorige eeuw wordt gospelmuziek een essentieel bestanddeel ('*We shall overcome*'). Voorvechter Martin Luther King wordt muzikaal gesteund door de 'Queen of Gospel' Mahalia Jackson, voordat hij zijn beroemde visioen zal proclameren. In Nederland gaf Mahalia Jackson twee legendarische optredens. Op Hemelvaartsdag 1964 gaf zij voor een gehoor van 23.000 jongeren een indrukwekkend concert onder de titel *Palaver '64* (zie de afbeelding).

Gospel: geworteld in de slavernij.

Gospel: geïnspireerd door bijbelse woorden en waarden.

Gospel: muzikale expressie van bevrijding door geloof, hoop en liefde.

Gospel: zwarte muziek die kleurrijk is.

Uitsnede van de voorkant van de Palaver '64, LP Nederlands Bijbelgenootschap, 1964 >

